

ACTUAL TRENDS OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH

Abstracts of VIII International Scientific and Practical Conference
Munich, Germany
14-16 March 2021

Munich, Germany 2021

2

UDC 001.1

The 8th International scientific and practical conference “Actual trends of modern scientific research” (March 14-16, 2021) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2021. 805 p.

ISBN 978-3-954753-02-4

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Actual trends of modern scientific research. Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Munich, Germany. 2021. Pp. 21-27.
URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-actual-trends-of-modern-scientific-research-14-16-marta-2021-goda-myunhen-germaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: munich@sci-conf.com.ua homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ® ©2021 MDPC Publishing ®
©2021 Authors of the articles

3

УДК 616.89-02-057

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УВАГИ

Дорошук Сніжана Миколаївна, Маліновська Наталія Михайлівна, асистенти кафедри описової та клінічної анатомії Гайдай Олена Сергіївна к.мед.н., доцент кафедри описової та клінічної анатомії Національний медичний університет імені О.О. Богомольця Дорошук Максим Юрійович слухач Національного університету оборони України

Проблема уваги широко досліджується у психології.

В історії психологічної думки увагу вивчали з позиції інтроспективної психології В. Джемс, В. Вундт, Е. Тітченер; гештальтпсихології - К. Кофка, В. Келер, П. Адамс; феноменологічного напрямку – французький учений М. Мерло-Понті; когнітивної психології – американський психолог У. Найсен та ін. Розробці проблеми уваги присвятили свої праці П. Гальперін, М. Добринін, М. Ланге, Є. Мілерян, С. Рубінштейн, Д. Узнадзе, І. Страхов.

У сучасній психології вивчення уваги здійснюють у загальній, віковій, педагогічній і медичній психології, психології праці, нейропсихології та інших галузях. І сьогодні вона має багато нез'ясованих питань методологічного та теоритичного плану.

Н. Чупрікова, Ю. Дормашев, В. Романов критично зауважують, що у психології існують різні теоретичні та методологічні підходи до розкриття проблеми уваги. Зокрема, чітко та однозначно не видокремлено ознак уваги, оскільки немає загальноновизнаного її наукового тлумачення. Наукові визначення уваги, які дають різні автори, є дуже різносторонніми і

практично не піддаються систематизації. Досі немає єдиної думки про те, чи існує увага як

493

самостійний психічний процес, чи це лише особлива сторона інших психічних процесів [1, с.96].

У наш час у структурі пізнавальної сфери дитини прийнято виділяти психічні процеси, які забезпечують всебічне формування особистості. Умовно їх можна поділити на три групи: пізнавальні, емоційні, вольові.

Для повноцінного розвитку пізнавальної діяльності необхідна злагоджена, взаємопов'язана між собою робота всіх психічних процесів, а саме: сприймання, відчуттів, уваги, пам'яті, уяви, мислення, мовлення.

У цій структурі психічних явищ процес уваги зацікавлював різні психічні наукові течії. Інтерес багатьох науковців (О.Вудворс, С.Рубінштейн, А. Лурія, Л. Виготський, П. Гальперін, Н. Бернштейн та ін.) з різних наукових сфер до проблеми процесу уваги був і залишається дуже великим.

Дотепер немає єдиної точки зору у теоретичному осмисленні цього поняття. Увага трактувалась як вибіркове протікання процесу прийому та переробки інформації, як фактор селективності протікання всіх пізнавальних процесів (С. Рубінштейн) [2, с.413], було виділено форми реалізації даного психічного процесу: сенсорна, рухова, емоційна, інтелектуальна; окремо розглянуто два рівні уваги: недовільний та довільний (Л. Виготський, П. Гальперін) [3, с.171]. Виділено моторну теорію уваги (Т. Рібо, М. Ланге), яка надає великого значення зовнішньому вияву уваги. Вчені зазначали, що рух фізіологічно підтримує та підсилює ефект уваги, що змушує органи чуття зосередитись або проігнорувати подані сигнали. Вміння активізувати та спрямовувати рухову увагу розкриває механізми її довільності. Прихильники цієї теорії підкреслювали: якщо усунути рухи, то від уваги нічого не залишиться [4, с.245].

Інша теорія пов'язана з поняттям установки (Д. Узнадзе), коли великий вплив на процес уваги має попередній досвід людини [4, с. 265].

Відомо, що увага необхідна людині при засвоєнні нових знань, при виконанні як навчальної, так і трудової діяльності. З цього приводу П.Каптерів

494

зазначав, що уважність є запорукою успіху у розв'язанні проблем у житті та практичній діяльності.

К. Ушинський, у свою чергу, поняття уваги порівнював з «єдиними дверми у нашій душі», у які входять до нашої свідомості усі відомості оточуючого навколишнього світу [5, с.38].

Відомий нейропсихолог Е. Хомська, описуючи процес уваги, зауважує, що не можна дану когнітивну функцію розглядати у якості самостійного психічного процесу, оскільки увага забезпечує лише динамічне протікання різних психічних діяльностей [6, с.26].

А. Лурія завдяки науковим дослідженням, даючи увазі певне поняття – як фактору, що сприяє селективності протікання будь-яких психічних процесів (пізнавальних та афективно вольових), розділяє його за різними формами:

- сенсорна увага ;
- рухова увага ;
- емоціональна увага);
- інтелектуальна увага [4, с.263].

Л. Виготський виділяє два самостійних рівні уваги: первинний

(мимовільний) – з яким дитина народжується, та вторинний (довільний) – який формується у процесі становлення всіх психічних функцій та є соціально опосередкованим типом уваги [6, с.121].

У своїх працях про «розумові дії» науковці (П. Гальперін, Н. Бернштейн та ін.), вивчаючи формування довільної уваги у дитини та механізми регуляції довільних рухів і дій, зазначають, що процес уваги тісно пов'язаний з мовними стимулами або з її мовною системою [7, с.6]. Також увага розглядалась як функція психічного контролю за змістом дій людини.

Вивчаючи природу уваги, необхідно зазначити, що вона породжується у процесі взаємодії людини із зовнішнім світом, при цьому складаються співвідношення мозкових процесів, що лежать в основі вибіркового характеру її психічної діяльності (Г.С. Костюк) [8, с.336].

495

У процесі вивчення концепції уваги науковцями (М. Добринін, Є. Мілерян, Ф. Гоноболін, І. Страхов, та ін.) виділяється теорія взаємодії свідомості та діяльності особистості. На їхню думку, увага постійно

підтримується діяльністю, забезпечуючи організацію та регуляцію психічної діяльності, чіткості, ясності сприйняття, об'єктивної дійсності [9, с.198].

Л. Виготський вважав, що розвиток уваги розпочинається у ранньому віці. Цей розвиток має соціальний характер. Дитина під час вродання в соціальне середовище, у процесі пристосування до цього середовища розвиває та формує довільну увагу. О. Леонтьєв, розвиваючи ідеї Л.С.Виготського, писав, що в шкільному віці настає перелом у розвитку уваги. Зовнішня опосередкована увага поступово стає внутрішньою опосередкованою [9, с.253]

Висновок Увага забезпечує життя, сповнене свідомості, зацікавленості зовнішнім і внутрішнім світом. Безумовно, увага не існує без сприйняття, пам'яті, мислення, відчуттів та інших психічних явищ. Та все ж залишилося ще багато невисвітлених аспектів даної проблеми. Сучасна психологія продовжує науковий пошук нез'ясованих питань методологічного, теоретичного та експериментального плану.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дормашев Ю.Б., Романов В.Я. Психология внимания: Учебник. - 3-е изд., исправ. М.: МПСИ: Фринта, 2002. - 376 с.
2. Гальперин П.Я. К проблеме внимания / Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В. Петровского. - 2-е изд., перераб. и доп. - М., 1987. - С.169-174.
3. Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К.: Либідь, 2005. - С.244-265.
4. Варій М.І. Загальна психологія: Підручник / Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. - 2-ге видан., випр. і доп. - К.: "Центр учбової літератури", 2007. - С.11-39.
5. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. - СПб.:Союз,1997. -224с. 496
6. Гальперин П.Я., Кабыльницкая С.Л. Экспериментальное формирование внимания. - М., 1974. - С.5-78.
7. Кравцова М. Развитие внимания в начальной школе // Школьный психолог. - 2003. - No 46. - С.2-3.

8 Добрынин Н.Ф. Интеллект и внимание // Исследование интеллектуальной деятельности / Под. ред. О. К. Тихомирова. - М.: МГУ, 1979. - С. 198-203.

9. Лепихова Л.А. До проблеми концентрації уваги // Психологія: Респ. наук. - метод. зб. - Вип.13. - К.: Рад. школа, 1974. - С. 19-28.